

Yttrande över Skolor mot brott (SOU 2024:17)

U2024/00726

Allmänna synpunkter

Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, instämmer i att förskolor och skolor har en viktig roll i det brottsförebyggande arbetet, och tillstyrker flera av utredningens förslag. Som utredningen lyfter finns det flera stora utmaningar för skolväsendet, och det är en särskild utmaning att många elever inte klarar målen för skolan (s. 76 f.). Ett fokus på att stärka kapaciteten att utföra skolans redan befintliga uppdrag skulle därför kunna vara en mer effektiv insats för att förebygga brott jämfört med att utöka uppdraget och tillföra ytterligare ansvarsområden och arbetsuppgifter för förskolor och skolor. Skolans viktigaste brottsförebyggande faktor är att få vara just skola. För att öka måluppfyllelsen behöver skolan förutsättningar i form av behöriga lärare och resurser för att erbjuda elever stöd utifrån elevernas förutsättningar och behov. Detta menar SPSM är de mest avgörande faktorerna för att skolan ska kunna fungera som en skyddsfaktor mot kriminalitet.

Det är angeläget att eventuella regleringar som införs inte innebär ett dubbelarbete för skolorna. SPSM menar att det i flera frågor som omfattas av delbetänkandet inte nödvändigtvis är ytterligare en reglering som behövs, som skulle ta resurser i anspråk och öka skolornas administrativa börda.

Vidare saknar SPSM i flera delar ett funktionshinderperspektiv, och menar att utredningen inte i tillräcklig utsträckning har belyst konsekvenserna för personer med funktionsnedsättning. Flera av förslagen i delbetänkandet förutsätter att rektorer och skolans övriga personal kan göra bedömningar med beaktande av elever med särskilda behov.

10.2 Skolan kan förebygga framtida brottslighet

SPSM instämmer i utredningens bedömning att huvudsyftet med skolväsendet uppdrag inte är, och inte heller bör vara, att förebygga brott.

SPSM instämmer också i att skolans breda uppdrag redan idag är av stor betydelse när det gäller att förebygga barn och ungas framtida brottslighet. Det sker både genom det som ryms inom värdegrundsuppdraget och kunskapsuppdraget men också genom att skolan fungerar som en skyddsfaktor mot brottslighet. För att skolan ska kunna fungera som en skyddsfaktor krävs resurser för att möta varje elevs behov i skolvardagen, i enlighet med skolans kompensatoriska uppdrag. För elever med funktionsnedsättning är detta ofta avgörande för hur skoltiden blir, men också för hur den enskilde rustas för en framtid som vuxen samhällsmedborgare.

10.2.1 Skolanknytning och skolprestationer är viktiga skyddsfaktorer

SPSM delar utredningens bedömning. Det är angeläget att det finns en likvärdig tillgång till rätt kunskaper, oavsett i vilket geografiskt område en skola ligger. Även om det är en viktig förutsättning att det finns tillgång till kunskap så räcker inte det, då det också behövs resurser för att skolans personal ska kunna arbeta med metoder för positiv skolanknytning och goda skolprestationer.

SPSM vill särskilt betona relationens betydelse, mellan framförallt skolpersonal och elev, för positiv skolanknytning och skolprestationer.

10.2.2 Normbrytande beteende är en tydlig riskfaktor

SPSM delar delvis utredningens bedömning.

SPSM menar att skolan redan har ett tydligt ansvar att ”förmedla vikten och betydelsen av att följa de lagar och andra regler som gäller i samhället”, utifrån såväl värdegrundsuppdraget som kunskapsuppdraget.

SPSM instämmer i det som utredningen skriver fram i delbetänkandet (s. 184) om att även när generella insatser övervägs och implementeras är det ”av största vikt att ta hänsyn till barns och ungas skilda förutsättningar och de konsekvenser som olika åtgärder kan få för specifika grupper eller individer”. SPSM saknar dock ett uttalat funktionshinderperspektiv i detta resonemang. SPSM instämmer i att samhällssystemets regelverk är gemensamt för alla individer, som skrivs fram i efterföljande stycke, men menar att ett verkningsfullt uppdrag kring detta för skolan i praktiken innefattar mycket mer än att förmedla att alla regler ska följas. Att

regelverket gäller alla oavsett ”individens inställning, förståelse eller acceptans” innebär nämligen inte per automatik att förutsättningar för detta finns hos eleverna, utan att skolan har ett viktigt pedagogiskt uppdrag i att skapa begriplighet, mening och sammanhang för elever som på grund av exempelvis en funktionsnedsättning kan ha svårt med förståelse.

I bedömningen anges: ”Det är också viktigt att de ordningsregler som gäller i skolan är tydliga och att de upprätthålls på ett effektivt sätt av skolans personal.” SPSM vill framhålla att skolans personal behöver ha ett utrymme att använda sitt professionella omdöme och kompetens kring konsekvenser av funktionsnedsättning i bedömningen av vilka normbrytande beteenden som ska beivras och vilka åtgärder som bör vidtas. Elevens individuella förutsättningar och behov behöver beaktas.

10.2.3 Insatser behöver vara tidiga, träffsäkra och samordnade

SPSM delar utredningens bedömning.

10.3 Brott i skolan ska förebyggas

SPSM delar delvis utredningens bedömning.

Skolan arbetar redan idag brottsförebyggande, utifrån såväl värdegrundsuppdraget som kunskapsuppdraget. Arbetet sker exempelvis inom ramen för arbetet med trygghet och studiero och att motverka kränkande behandling, men även inom ramen för arbetsmiljöarbetet. Utredningen anger i bedömningen att skolornas brottsförebyggande arbete så långt möjligt bör integreras med annat liknande arbete. Detta är enligt SPSM positivt, men myndigheten instämmer inte i ett behov av ett utökat uppdrag för skolväsendet, när det gäller förebyggande av brott. Skolans brottsförebyggande åtgärder bör enligt SPSM vara tydligt kopplade till det uppdrag skolan redan har.

SPSM delar inte bedömningen avseende att för att kunna vidta brottsförebyggande åtgärder bör skolor åläggas att kartlägga brottslighet för att få ”kunskap om de brottsproblem som finns på en skolenhet, tänkbara orsaker till problemen samt om vad som kan vara verkningsfulla åtgärder när det gäller att förebygga de problem som identifieras.” Att kartlägga brottslighet är en fråga för brottsbekämpande myndigheter, det är inte

primärt skolans uppdrag. Skolan har dock en viktig roll som en samverkanspart till polisen.

SPSM instämmer i att skolor med särskilda utmaningar när det gäller brott i skolmiljön bör erbjudas ett kvalificerat, operativt stöd.

10.4 Skolan behöver samverka med andra i det brottsförebyggande arbetet

SPSM delar utredningens bedömning.

Specialskolan har många elever som går i skola i en annan kommun än elevens hemkommun. Det är viktigt att det finns etablerade kanaler och former för samverkan som kan användas över kommungränser.

11.1 Skolväsendet behöver säkerställa en beredskap och kompetens för att hantera allvarliga våldssituationer

SPSM delar utredningens bedömning.

Det är viktigt att skolans beredskapsarbete utgår från situationen på den specifika skolan, och beaktar de behov som kan finnas hos elever med funktionsnedsättning. Det kan exempelvis gälla skolor med döva och hörselskadade elever och skolor med elever med intellektuell funktionsnedsättning, men också andra generella frågor såsom fysisk tillgänglighet i lokaler och att information är tillgänglig för alla elever.

12.1 Endast personer med befogade intressen att vistas på skolområden bör ges tillträde

SPSM instämmer i att det är angeläget att förskole-, skol och fritidshemsområden är platser för personal, barn och elever samt andra personer som har ett befogat intresse av att besöka verksamheterna, men det är, utifrån SPSM:s erfarenhet som skolhuvudman, redan idag möjligt att på ett ändamålsenligt sätt begränsa tillträdet till skolornas lokaler och skolområdet. Detsamma gäller möjligheten att i särskilda fall besluta om tillträdesbegränsningar för enskilda personer.

Det finns, som utredningen konstaterar, vissa risker med att signalera att skolor i högre utsträckning än idag ska vara stängda verksamheter. Några av SPSM:s specialskolor är samlokaliserade med andra skolenheter, med andra skolhuvudmän. Även för andra huvudmän kan möjligheterna till samlokalisering, och att kunna röra sig mellan olika skolenheter, vara viktig,

exempelvis för att elever ska kunna möta elever från olika skolor och skolformer, såsom vid samlokalisering av grundskola och anpassad grundskola. Det är enligt SPSM angeläget att en reglering om tillträdesbegränsning inte försvårar sådana lösningar. Dessa aspekter har enligt SPSM inte analyserats tillräckligt i delbetänkandet.

12.2 Arbetet med att begränsa tillträdet för obehöriga personer måste ske utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet

SPSM delar utredningens bedömning.

13.4 Det är nödvändigt med kroppsvisitation

SPSM delar bedömningarna i denna del (13.4.1-13.4.7).

14.2 Det finns olika syften som kan motivera en skola att polisanmäla

SPSM delar utredningens bedömning.

Det är en central utgångspunkt att syftet med polisanmälningar i skolan bör vara att misstänkta brott ska utredas av brottsbekämpande myndigheter. SPSM instämmer i att polisanmälningar inte bör användas som ett sätt att understryka allvaret i ett visst agerande eller som en sanktion mot en elev.

Skolan är en plats en stor variation av elever med olika förutsättningar för lärande, kognitiva förmågor och färdigheter samlas. Gemensamt för alla elever är att de är i skolan för att lära sig. Skolan har ett ansvar för att stödja elevernas utveckling utifrån deras förutsättningar, och det finns elever som behöver mer stöd för att utveckla nya färdigheter. Vissa elever har en funktionsnedsättning som påverkar den kognitiva förmågan, vilket kan innebära att stödbehovet är mer omfattande och att stöd behövs inte bara i lärandet utan även i andra delar av skolvardagen såsom i det sociala samspelet. För en del elever med funktionsnedsättning kan flera situationer uppstå under en skoldag, bland annat på grund av stress, bristande impuls kontroll och svårigheter med självreglering, som i lagens mening kan definieras som ett brott men som samtidigt kan tas omhand inom ramen för skolans arbete med kärnuppdraget, däribland stöd, trygghet och studiero och skolans värdegrund. Skolan har dessutom ett långtgående ansvar att arbeta kompensatoriskt utifrån elevernas förutsättningar, och förebygga att elever hamnar i situationer som de inte kan hantera, samt ett tillsynsansvar, som

förändras utifrån elevernas ålder och mognad. Tolkningen av vilka ageranden som är godtagbara får därför inte bli för stelbent och rutinmässig. Att som skola bli ålagd att polisanmäla i alltför hög grad kan allvarligt skada elevernas tillit till skolan och effekten kan därmed bli den omvända.

Skolans ansvar att agera, utreda och vidta åtgärder gäller oavsett om polisanmälan görs eller inte. Det gäller exempelvis trygghetsskapande åtgärder och att vid behov utreda behov av stöd och sätta in stödinsatser och att utreda och sätta in åtgärder mot kränkande behandling. En polisanmälan får inte bli ett sätt för skolor att avstå från att ta sitt ansvar.

14.4 Det behövs sätt att avgränsa vilka brott som ska omfattas av en anmälningsskyldighet

SPSM delar utredningens bedömning.

Om en anmälningsskyldighet införs behöver den avgränsas, men inte bara för att vara ”hanterlig”, utan även för att det vore olämpligt att anmäla alla de handlingar som i och för sig kan definieras som brott. (Se kommentar ovan under 14.2 och nedan under 14.5)

14.5 Det finns ett behov av undantag

SPSM delar utredningens bedömning, men med en kommentar.

SPSM menar att en intressevägning utifrån en helhetsbedömning riskerar få en godtycklig tillämpning, för såväl de som är straffmyndiga som elever som inte är straffmyndiga. Utredningen skriver (s. 252 i delbetänkandet) att: ”Vår bedömning innebär sammantaget att en polisanmälan endast bör göras gällande elever som inte är straffmyndiga om det kan förväntas att en utredning enligt 31 § LUL inleds. Om så inte är fallet bör alltså inte intressen av att skolan markerar mot brott eller liknande skäl leda till att skolan polisanmäler en elev.” Det är enligt SPSM en rimlig slutsats, men det är samtidigt en komplicerad bedömning för rektorer att avgöra detta, samtidigt som rektorer enligt förslaget ska låta aspekten vara en av flera faktorer i en intresseavvägning *om övervägande skäl*. Se även kommentar under avsnitt 16.7 och 16.7.1)

14.6 Det finns olika sätt att styra skolans användning av polisanmälningar

SPSM ställer sig tveksam till bedömningen.

Skolan har redan idag goda förutsättningar att polisanmäla misstänkta brott i skolan. Samtidigt menar SPSM att socialtjänsten i många fall är en lämpligare mottagare av information från skolan, rörande barn. I yttrandet över betänkandet Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel (SOU 2023:69) uttalade SPSM följande, som myndigheten menar är relevant även avseende bedömningarna gällande polisanmälan i nu remitterat delbetänkande: ”Skolpersonal är enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001: 453), SOL, skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Detta innefattar barn och ungdomar som far illa på grund av sitt eget beteende, exempelvis på grund av missbruk, kriminalitet och annat självdestruktivt beteende eller som utsätts för hot, våld eller andra övergrepp från jämnåriga. Eftersom skolan redan har en skyldighet att lämna uppgifter vid oro till socialtjänsten, samt ett uppdrag att samverka med socialtjänsten, menar SPSM att socialtjänsten är den aktör som även fortsättningsvis i första hand bör vara mottagare av uppgifter från skolväsendet när skolan, utan föregående begäran, ska lämna vidare uppgifter till andra myndigheter om ett enskilt barn. Socialtjänsten har dessutom både ett brottsförebyggande ansvar, ett ansvar som promemorian Ett förtydligat brottsförebyggande ansvar för socialnämnden (S2023/03181) föreslår bestämmelser för att tydliggöra, och ett omsorgsuppdrag, vilket innebär att den enskilde kan erbjudas insatser och stöd.”

Förskolor och skolor behöver enligt SPSM vägledning och stöd gällande hur de kan agera, och vilka faktorer som bör vägas in i bedömningen av om polisanmälan bör ske, oavsett om en ny reglering införs eller inte.

14.7 Utgångspunkter för en anmälningsskyldighet

SPSM delar utredningens bedömning.

Det finns som utredningen lyfter flera faktorer som bör beaktas i bedömningen av om man ska gå vidare med en polisanmälan. SPSM menar att det behöver finnas ett utrymme för att beakta elevens kognitiva förutsättningar och det sammanhang som handlingen sker i. Se även kommentar under 14.2.

14.8 Anmälningsskyldigheten bör omfatta misstänkta brott som har samband med skolans verksamhet

SPSM delar utredningens bedömning.

15.2 Skolan behöver stöd av Polismyndigheten vid ärenden om oro för skolattacker

SPSM delar utredningens bedömning.

16.2 Det finns behov av ett nytt kapitel i skollagen

SPSM tar inte ställning till införandet av ett nytt kapitel i skollagen, men konstaterar att flera av de bestämmelser som föreslås har en överlappning med annan reglering, både i skollagen och i andra lagar, vilket kan innebära att det finns en otydlighet i hur arbetet ska genomföras, och hur bestämmelserna ska tillämpas. De bestämmelser som föreslås i kapitlet täcker inte heller in alla aspekter av säkerhetsarbete, såsom det ansvar och arbete som regleras i arbetsmiljölagen, utan relaterar bara till arbete mot brott, vilket kan bidra till en otydlighet anseende vad säkerhetsarbete i skolan innebär.

SPSM vill särskilt peka på den överlappning och otydlighet som kan uppstå mellan regleringen av anmälan vid misstanke om brott (15 §) och den skyldighet för skolor att lämna uppgifter som föreslagits i en annan lag betänkandet Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel (SOU 2023:69). I SPSM:s yttrande över det betänkandet framförde myndigheten gällande denna fråga att ”Om båda förslagen genomförs kan det innebära att en rektor behöver förhålla sig till två separata skyldigheter gentemot polisen som kan vara tillämpliga på samma situation, men utifrån olika regelverk, bedömningsgrund och intresseavvägningar.”

16.3 Skolan ska bedriva ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete

SPSM avstyrker förslaget i dess nuvarande utformning.

SPSM instämmer i att det brottsförebyggande arbetet behöver vara kunskapsbaserat, men ställer sig frågande till om en kartläggning av förekomsten av brottslighet sammanställd i en lägesbild är det mest effektiva sättet att åstadkomma detta. Att kartlägga brottslighet är en fråga för brottsbekämpande myndigheter, det är inte primärt skolans uppdrag. Skolan har dock en viktig roll som en samverkanspart till polisen.

Rektorer har redan idag ett komplext uppdrag som pedagogisk ledare, och de ansvarsområden som i övrigt ligger på rektorn och förskolan respektive skolan. SPSM ser särskilt risker med ett förändrat brottsförebyggande uppdrag om rektorer också blir skyldiga att lämna uppgifter till polisen utan föregående begäran, i linje med vad som föreslagits i betänkandet SOU 2023:69 Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel. Det kan innebära att skolan får ett förändrat och omfattande uppdrag som inte bara blir den del i det brottsförebyggande, utan även i det bredare brottsbekämpande arbetet, som riskerar påverka skolans kärnuppdrag negativt. SPSM menar att dessa aspekter inte har analyserats tillräckligt i delbetänkandet.

I skollagen finns det krav på huvudmannen att förebygga och förhindra kränkande behandling och att varje år upprätta en plan mot kränkande behandling (6 kap. 8-10 §§ skollagen). Huvudmannen ska även säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen). Detta arbete bygger bland annat på underlag av ärenden av kränkningar, trygghetsenkäter, samtal med elever, personal och vårdnadshavare. I underlagen kan man också få information om vilka brott som förekommer, var eleverna känner sig otrygga och varför, samt se både individuella och grupper utmaningar och behov. Snarare än att tillföra krav på ytterligare en kartläggning, som riskerar att bli resurskrävande och omfattande, och eventuell tillhörande åtgärdsplan så bör man enligt SPSM se över hur det befintliga arbetet kan förstärkas.

Det brottsförebyggande arbetet bör utgå från respektive förskole- och skolenhets behov, och bör enligt SPSM i första hand ske inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, och integrerat i det förebyggande och främjande arbetet mot kränkande behandling och för trygghet och studiero.

16.3.7 Vikten av att respektera samhällets lagar och regler ska uppmärksammas i utbildningen

SPSM är tveksam till förslaget.

Myndigheten menar att detta ansvar redan inbegrips i nuvarande läroplaner, exempelvis kopplat till ”individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande”. SPSM menar att det skulle kunna vara

lämpligare att se över frågan inom den bredare översyn av läroplanerna som nu pågår.

16.4.2 Det ska finnas en beredskapsplan som anger de åtgärder som ska vidtas vid en våldssituation

SPSM är tveksam till förslaget.

Det är angeläget att skolor har beredskap att hantera allvarliga våldssituationer, men det är enligt SPSM inte självklart att detta bör ske genom en beredskapsplan. Det finns redan flera planer som skolor är ålagda att arbeta med. Det skulle exempelvis kunna vara ett mer lämpligt alternativ att beredskapsarbetet inkluderas i arbetet med systematiskt arbetsmiljöarbete.

Arbetet med beredskap behöver beakta ett funktionshinderperspektiv, och ta hänsyn till att elever med olika typer av funktionsnedsättning kan ha särskilda behov i en krissituation, såsom behov vid fysisk förflyttning, anpassad information eller möjlighet att träna på signalstöd.

16.4.4 Skolverket, SPSM, MSB och Polismyndigheten ska få i uppdrag att ta fram en vägledning

SPSM tillstyrker förslaget.

Myndigheten instämmer i behov av vägledning för skolor om hur de ska arbeta med att säkerställa beredskap. SPSM ser positivt på att myndigheten föreslås få uppdraget tillsammans med övriga myndigheter, då elever med funktionsnedsättning, och vad en funktionsnedsättning kan innebära i utbildningen, behöver uppmärksammas i vägledningen.

16.5.1 Skolan ska se till att obehöriga inte ges fritt tillträde till verksamhetens område

I grunden är det viktigt att förskole- och skolenheter vidtar åtgärder för att obehöriga inte ska ges fritt tillträde till verksamhetens område under tid då verksamheten pågår. Det är dock, som lyfts ovan i yttrandet, redan möjligt att begränsa tillträdet till skolornas lokaler och skolområdet. SPSM instämmer i att det inte går att reglera vilka åtgärder som ska vidtas, eftersom skolornas förutsättningar och behov bör avgöra, men samtidigt är förslaget om att skolor ska ”vidta åtgärder för att obehöriga personer inte ska ges fritt tillträde” allmänt hållet och otydligt.

16.5.2 Skolverket ska få i uppdrag att ta fram en vägledning

SPSM tillstyrker förslaget.

Oavsett om regleringen införs eller inte, kan skolor behöva stöd i form av en vägledning om hur de kan arbeta med att begränsa tillträde för obehöriga.

16.6 Skolan ges en möjlighet att besluta om undersökning av bland annat väskor

SPSM tillstyrker samtliga förslag och delar utredningens bedömningar som rör undersökning av väskor (avsnitt 16.6.1-16.6.14).

Skolan har ett ansvar att se till att skolan är en trygg och säker plats, för såväl elever som personal. Det finns ett glapp i att skolor har rätt att omhänderta föremål som kan vara störande eller göra andra otrygga, men inte har några medel för att undersöka väskor och liknande i förebyggande syfte, för att hitta sådana föremål. Samtidigt är det svårt att förutse vilken typ av indikationer som ska kunna generera möjlighet att undersöka väskor och var gränsen går.

Det är enligt SPSM positivt att åtgärden föreslås benämnas undersökning av väskor och andra föremål, som på ett bra sätt återspeglar vad som avses. Begreppet kroppsvisitering kan missuppfattas och tolkas bokstavligen, vilket skulle kunna skapa en oro bland elever.

SPSM instämmer i att denna typ av beslut bör fattas av rektor, och välkomnar att det är särskilt utsedd personal som ska kunna genomföra åtgärden. Det kan bli känsliga situationer och det måste kännas tryggt för både personal och elever vilka som får göra dessa undersökningar, och hur det ska gå till.

SPSM välkomnar också förslaget om uppdrag till Skolverket om att förbereda skolor, inklusive utbildning av personal och stöd. Insatserna behöver enligt SPSM uppmärksamma att elever med funktionsnedsättningar kan ha särskilda behov både inför och under genomförandet av åtgärden, såsom anpassad information, bemötande och förhållningssätt. SPSM bidrar gärna som samrådande myndighet i genomförandet av uppdraget.

16.7 Skolan ges ett ansvar att polisanmäla vid misstanke om brott och 16.7.1 Skolan ska anmäla till Polismyndigheten när en elev kan misstänkas för brott om inte övervägande skäl talar emot det

SPSM är tveksam till förslagen i dess nuvarande utformning, av de skäl som framkommer ovan (avsnitt 14.2-14.6).

Även om utredningen i motiven skriver fram att elever som inte är straffmyndiga inte ska polisanmälas i andra fall än när polisen förväntas inleda utredning riskerar en intresseavvägning leda till en godtycklig tillämpning i denna del. SPSM menar att det i den fortsatta beredningen bör övervägas att göra tillägg i bestämmelsen, i syfte att tydliggöra att polisanmälan av barn som inte är straffmyndiga bara ska göras i undantagsfall. Dvs att det ska föreligga starkare skäl, exempelvis ”synnerliga skäl” för att skolan ska polisanmäla barn som inte är straffmyndiga.

I övrigt välkomnar SPSM den intresseavvägning som föreslås, och vill lyfta fram att elevens förutsättningar och behov, däribland konsekvenser av funktionsnedsättning bör beaktas vid bedömningen (se kommentar under avsnitt 14.2). Samtidigt innebär avvägningen svåra bedömningar för rektorer, och det behövs därför vägledning och stöd.

16.7.7 Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram allmänna råd kring bestämmelsens tillämpning

SPSM tillstyrker förslaget.

SPSM föreslår att Skolverkets uppdrag att ta fram allmänna råd och vägledning genomförs i samråd med SPSM. Det är enligt SPSM viktigt att råd och vägledning uppmärksammar frågor som rör konsekvenser av funktionsnedsättning, och hur det kan påverka vilka åtgärder som är lämpliga att vidta (se kommentar under avsnitt 14.2 ovan).

18.6 Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter

SPSM menar att utredningen bedömning av konsekvenser för personer med funktionsnedsättning varit otillräcklig, och delar inte bedömningen att förslagen inte kommer att medföra att personer med funktionsnedsättning drabbas av rättighetskränkningar i större utsträckning än andra.

Elever med funktionsnedsättning kan ha en annorlunda, eller senare, utveckling av kognitiva färdigheter. SPSM ser en risk att de elever som på grund av sin funktionsnedsättning har svårare att följa de normer och regler som gäller löper förhöjd risk att utföra handlingar som inte bedöms vara godtagbara, och kan drabbas hårdare av bestämmelser om polisanmälan. Särskilt problematiskt blir det om det finns ett samband mellan elevens normbrytande beteende och att skolan inte satt in de stödinsatser som eleven är i behov av.

I delbetänkandet beskrivs problem med en bristande likvärdighet och kvalitet i den svenska skolan. För att skapa en kvalitativ verksamhet där elevernas behov omhändertas på ett fullvärdigt sätt krävs kunskap, kompetens och resurser. Om delbetänkandets förslag implementeras i skolverksamheter som inte uppfyller sitt grunduppdrag kan det ge mer långtgående konsekvenser för särskilt utsatta elevgrupper, såsom elever med funktionsnedsättning.

I detta ärende har Johanna Benfatto, Björn Ehinger, Charlotte Furtenbach, Danijel Lukic och Tobias Palmkvist varit sakkunniga. Föredragande har varit juristen Rebecka Pomerling. I den slutliga handläggningen har även sakkunnig Petter Ådahl deltagit.

För Specialpedagogiska skolmyndigheten

Aurora Lindberg
Generaldirektör